

Έκτακτη Γενική Συνέλευση της Ε.Δ.Ε.Υ.Α. (Αθήνα, 14/12/2023)

Γιώργης Χ. Μαρινάκης, Δήμαρχος Ρεθύμνης, Πρόεδρος της Ένωσης Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης - Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.)

Κυρίες και Κύριοι,

Συγκεντρωθήκαμε σήμερα εδώ στην Αθήνα από κάθε γωνιά της χώρας μας εκτάκτως κι ενώ οι σημερινές διοικήσεις των Δ.Ε.Υ.Α. και οι δημοτικές αρχές απέρχονται κι ετοιμάζονται να αναλάβουν οι νέες. Μάς υποχρεώνουν, όμως, οι εξελίξεις του τομέα υδάτων και ειδικότερα του χώρου των Δ.Ε.Υ.Α. οι οποίες είναι τόσο σοβαρές και κρίσιμες για τον τομέα μας που μας αναγκάζουν να συζητήσουμε όλοι μαζί, με τη θεσμικότητα του ρόλου μας και να τοποθετηθούμε στο σημαντικότερο διακύβευμα της πορείας των Δ.Ε.Υ.Α.: στην συνέχιση της ύπαρξης και λειτουργίας τους ως δημοτικών επιχειρήσεων κοινωφελούς χαρακτήρα ειδικού σκοπού με το δικό τους θεσμικό πλαίσιο, τον ν. 1069/80 και με τις αποσκευές και την εμπειρία μιας πορείας με σημαντικότερο περιβαλλοντικό, οικονομικό, κοινωνικό και αναπτυξιακό πρόσημο και αποτύπωμα.

Και για να μην φανούν υπερβολικά και γενικόλογα όσα ισχυρίζομαι αρκεί να πω ότι η περιφέρεια της χώρας μας όπου δρουν οι ΔΕΥΑ, παρέχουν τις υπηρεσίες τους και κατασκευάζουν τα έργα τους, χωρίς τις Δ.Ε.Υ.Α. και το έργο τους θα ήταν πολύ πιο πίσω στις βασικές υποδομές που συνδέονται με την ποιότητα ζωής των πολιτών της. Αρκεί να πούμε ότι οι 126 Δ.Ε.Υ.Α. από την ίδρυσή τους στη δεκαετία του '80 μέχρι σήμερα έχουν εκτελέσει έργο που υπερβαίνει τα 20 δις ευρώ στους τομείς της δραστηριότητάς τους. Το έργο αυτό εκτελέσθηκε με πολλές δυσκολίες και πολλά προβλήματα, οικονομικά, οργανωτικά, θεσμικά. Το έργο αυτό συνεχίζεται, αφού σήμερα οι ΔΕΥΑ εκτελούν έργα ύψους 2 δις ευρώ , ενώ στην επόμενη προγραμματική περίοδο θα χρηματοδοτηθούν για έργα και δράσεις που υπερβαίνουν τα 4 δις.

Ας μπούμε όμως στην ουσία του θέματος:

Εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα διαχέεται η φήμη της αλλαγής της αρχιτεκτονικής των ΔΕΥΑ μέσω συγχωνεύσεων. Η αρχή έγινε από τοποθέτηση του κ. Γραφάκου, Γενικού Γραμματέα Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων, ο οποίος σε ημερίδα στα Γιάννενα το 2020 διατύπωσε την άποψη ότι οι ΔΕΥΑ είναι προβληματικές επιχειρήσεις, δεν εφαρμόζουν την εθνική και ευρωπαϊκή

νομοθεσία και πρέπει να συγχωνευθούν για να βελτιωθεί η λειτουργία και απόδοσή τους. Οι ισχυρισμοί του βασίζονταν σε μία μελέτη της DG Regio για 26 εγκαταστάσεις βιολογικών καθαρισμών που αφορούσαν κυρίως Δήμους και όχι Δ.Ε.Υ.Α. Και στην ανάγκη να μην επιβάλλονται πρόστιμα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στη χώρα μας για τους βιολογικούς καθαρισμούς που δεν έχει ακόμα κατασκευάσει παραβιάζοντας την Οδηγία 91/271/ΕΕ. Αλλά, τα πρόστιμα αυτά επιβάλλονταν στη χώρα μας κυρίως για την Ανατολική Αττική και όχι για τις Δ.Ε.Υ.Α.

Δημοσιογραφικά το θέμα συντηρούνταν στην επικαιρότητα μέχρι σήμερα, αλλά τα σενάρια για αλλαγή της οργάνωσης των Δ.Ε.Υ.Α. αναζωπυρώθηκαν τον περασμένο Μάρτιο με αφορμή την ψήφιση του νόμου για την Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων (ν. 5037/2023).

Ώσπου σε συνάντηση με τον κ. Βαρελίδη, Γενικό Γραμματέα Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων τον περασμένο Νοέμβριο μας ανακοινώθηκε ότι το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας προχωρά σε αλλαγή της οργάνωσης των Δ.Ε.Υ.Α. μέσω συγχωνεύσεων για να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακος και να λειτουργήσει αποδοτικότερα ο τομέας, χωρίς η Τοπική Αυτοδιοίκηση να απωλέσει την συμμετοχή της στα νέα σχήματα. Ταυτόχρονα οι Δ.Ε.Υ.Α. θα απαλλαγούν από το χρέος προς τους ενεργειακούς παρόχους.

Στις 28 Νοεμβρίου κλήθηκα με την ιδιότητα του Προέδρου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας όπου μου ανακοινώθηκε από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Σκυλακάκη ότι είναι έτοιμο το νομοσχέδιο μεταρρύθμισης της δομής των Δ.Ε.Υ.Α., αλλά και των Δήμων που διαθέτουν υπηρεσία ύδρευσης και θα ανακοινωθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο στις 30 Νοεμβρίου.

Οι προωθούμενες νομοθετικές ρυθμίσεις σύμφωνα με την προφορική ενημέρωση του Υπουργού προβλέπουν:

1. Ίδρυση ενός νέου φορέα σε επίπεδο διευρυμένης χωρικής ενότητας που δεν συμπίπτει αναγκαστικά με τη χωρική αρμοδιότητα της Περιφέρειας . Ταυτόχρονα, οι ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ θα επεκτείνουν τη χωρική τους αρμοδιότητα σε όμορες περιφερειακές ενότητες.
2. Οι υφιστάμενες ΔΕΥΑ θα συνεχίσουν να λειτουργούν ως τοπικά παραρτήματα του νέου φορέα. Δεν θα είναι όμως αυτόνομες και αυτοτελείς επιχειρήσεις.

3. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα συμμετέχει με εκπροσώπους της στη διοίκηση του νέου φορέα.
4. Το χρέος των ΔΕΥΑ προς τη ΔΕΗ θα αποπληρωθεί με δάνειο που θα εξυπηρετείται σε 30 χρόνια από τους πόρους της Αυτοδιοίκησης.
5. Διασφαλίζονται οι υφιστάμενες θέσεις εργασίας στις ΔΕΥΑ.

Το περιεχόμενο των σχεδιαζόμενων ρυθμίσεων προκάλεσε έντονη συζήτηση με τον Υπουργό και τους Γενικούς Γραμματείς κ.κ. Βαρελίδη και Γραφάκο διότι πρόκειται για μια μεταρρύθμιση που θα εξελιχθεί –είναι μαθηματικά βέβαιο- σε απορρύθμιση για τους λόγους που θα αναπτύξω παρακάτω.

Θα πρέπει να επισημάνω ότι οι παραπάνω ρυθμίσεις δεν μας δόθηκαν εγγράφως στην συνάντηση κι έτσι αναγκασθήκαμε να υποβάλουμε γραπτό αίτημα στο Υπουργείο για να μας δοθεί το κείμενο ώστε να μπορέσουμε εκ του ασφαλούς να αναπτύξουμε τις απόψεις μας. Αυτό δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα και λυπούμαστε. Λυπούμαστε, επίσης, και για τη θεσμική απουσία του Υπουργείου Εσωτερικών που είναι το Υπουργείο που εποπτεύει τις Δ.Ε.Υ.Α. Όλες οι τροποποιήσεις του θεσμικού πλαισίου των Δ.Ε.Υ.Α. μέχρι σήμερα είχαν ως επισπεύδον Υπουργείο το Υπουργείο Εσωτερικών διότι οι Δ.Ε.Υ.Α. είναι επιχειρήσεις των Δήμων. Αναρωτιόμαστε τι έχει αλλάξει.

Στην συνέχεια και συγκεκριμένα στις 30 Νοεμβρίου το κείμενο παρουσιάσθηκε και συζητήθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο. Από την επίσημη δημοσιογραφική ενημέρωση πληροφορηθήκαμε ότι ετοιμάζονται οι Μει.ΔΕΥΑ δηλ. διαδημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης-αποχέτευσης που θα καλύπτουν διευρυμένες χωρικές ενότητες και στόχος είναι οι οικονομίες κλίμακος και η λειτουργία τους όπως η λειτουργία των ΦΟΔΣΑ. Το χρέος των Δ.Ε.Υ.Α. προς τη ΔΕΗ και τους ενεργειακούς παρόχους θα αποπληρωθεί και θα δημιουργηθεί μηχανισμός ελέγχου και αποτροπής νέου χρέους.

Η τελευταία πρόβλεψη δημιουργεί σοβαρά ερωτήματα από την στιγμή που σχετικά πρόσφατα έχει ψηφισθεί ο νόμος για την Ρυθμιστική Αρχή Υδάτων με διεύρυνση της αρμοδιότητας της ΡΑΕ και στα ύδατα. **Θα θεσπισθεί και νέος μηχανισμός ελέγχου; Δεν θα εφαρμοσθεί ο νόμος για την ΡΑΑΕΥ; Ποιος ο ρόλος της ΡΑΑΕΥ ;** Στις συζητήσεις με το Υπουργείο Περιβάλλοντος μια τέτοια εντύπωση αποκομίσαμε. Επίσης, γιατί φαίνεται ότι η μεταρρύθμιση παίρνει έναν επείγοντα χαρακτήρα, **ενώ από τον νόμο για την ΡΑΑΕΥ προβλέπεται ότι η ΡΑΑΕΥ μέχρι 31/12/2024 θα αξιολογήσει τη διαχειριστική ικανότητα των παρόχων ύδατος και θα μπορεί να προτείνει την αναδιοργάνωση του τομέα υδάτων;** Κρίσιμα ερωτήματα που χρήζουν απάντησης.

Κυρίες και Κύριοι,

Πάντα όταν εξετάζουμε ένα πρόβλημα και αναζητώντας την λύση του θα πρέπει να ανατρέχουμε στις αιτίες του. Κι επειδή ένας από τους λόγους που διατείνεται το Υπουργείο ότι επιχειρείται η μεταρρύθμιση είναι τα χρέη των Δ.Ε.Υ.Α., θα ήθελα να αναφερθώ κάπως αναλυτικά στο χρέος των ΔΕΥΑ στη ΔΕΗ και άλλους παρόχους.

Σήμερα η πλειονότητα των Δ.Ε.Υ.Α. χρωστά στη ΔΕΗ και στους υπόλοιπους ενεργειακούς παρόχους ποσό που υπολογίζεται **στο ποσό των 250 εκ. ευρώ από το 2021 μέχρι σήμερα**. Υπάρχουν Δ.Ε.Υ.Α. που ενώ δεν χρωστούσαν ούτε μισό ευρώ όπως για παράδειγμα η ΔΕΥΑ Σύρου, χρωστάνε σήμερα στη ΔΕΗ γιατί οι ενεργοβόρες εγκαταστάσεις τους όπως για παράδειγμα οι βιολογικοί καθαρισμοί και οι αφαλατώσεις χρεώθηκαν με την περίφημη ρήτρα αναπροσαρμογής και δημιουργήθηκε ένα μη διαχειρίσιμο χρέος.

Πώς δημιουργήθηκε, λοιπόν, το χρέος αυτό; Οι Δ.Ε.Υ.Α. είναι **επιχειρήσεις ενεργειακής έντασης** που όμως χρεώνονται με τιμές που αντιστοιχούν στις τιμές των οικιακών καταναλωτών, ενώ σύμφωνα με την μελέτη της DG Regio για 35 ΔΕΥΑ, η χρέωση με βάση **βιομηχανικό τιμολόγιο**, δυνητικά **θα οδηγούσε σε εξοικονόμηση της τάξης του 25%**. Σε συνδυασμό με την ενεργειακή κρίση που έπληξε με σφοδρότητα τις ΔΕΥΑ από το 2021 και μετά αντιλαμβανέσθε ότι το ενεργειακό κόστος εκτοξεύθηκε. **Ενισχύθηκαν οι Δ.Ε.Υ.Α. από την Πολιτεία σύμφωνα με το ενεργειακό τους προφίλ; Ελάχιστα και με τις οριζόντιες επιδοτήσεις που αποδείχθηκαν ανεπαρκείς για επιχειρήσεις ενεργειακής έντασης όπως οι Δ.Ε.Υ.Α.**

Κι αυτό, ενώ ακούσαμε επανειλημμένες υποσχέσεις από το Υπουργείο Εσωτερικών για κάλυψη **ακόμα και του 60%** του ενεργειακού χρέους, υποσχέσεις που ποτέ δεν τηρήθηκαν. **Απλώς ψηφίστηκε μια νομοθετική διάταξη (αρ. 30 ν. 5013/2023) η οποία δεν ενεργοποιήθηκε παρά τις πιέσεις μας και παρά το ότι τεκμηριώσαμε με γνωμοδότηση που αποδέχθηκε η Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων ότι οι ΔΕΥΑ δεν υπάγονται στο καθεστώς κρατικών ενισχύσεων**. Αντιθέτως, ενισχύθηκε για μια ακόμα φορά η **ΕΥΔΑΠ** για τα ληξιπρόθεσμα χρέη των Δήμων του λεκανοπεδίου με **πάνω από 10 εκ. ευρώ** με πρόσφατη νομοθεσία (Ν. 5027/2023, αρ. 49) ποσό που προστέθηκε στα **220 εκ.** περίπου με τα οποία είχε ενισχυθεί **από το 2013 έως το 2019**, ενώ και η **ΕΥΑΘ** ενισχύθηκε με **22 εκ. ευρώ**. Και σήμερα το Υπουργείο Περιβάλλοντος υπόσχεται να αποπληρωθεί το

ενεργειακό χρέος με ποσό 250 εκ. ευρώ με δάνειο από πόρους της Αυτοδιοίκησης. **Γιατί άραγε δεν έγινε αυτό τόσον καιρό και αφέθηκαν οι ΔΕΥΑ στην τύχη τους; Και πώς διασφαλίζεται ότι το χρέος αυτό δεν θα ξαναδημιουργηθεί;**

Οι ΔΕΥΑ αφέθηκαν στην τύχη τους να απειλούνται με διακοπές από τη ΔΕΗ και να δέχονται εξώδικα. Θα μπορούσε βεβαίως κανείς να ισχυρισθεί ότι θα έπρεπε και οι ίδιες οι ΔΕΥΑ να επιδιώξουν την ενεργειακή του αυτάρκεια για να μειώσουν το ενεργειακό τους κόστος. **Ο ισχυρισμός αυτός είναι βάσιμος, πολλές ΔΕΥΑ σχεδιάζουν ή έχουν ήδη σχεδιάσει την ενεργειακή τους αυτάρκεια, αλλά υπάρχουν σοβαρά προβλήματα, αφού υπάρχει έλλειψη «χώρου» στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας και οι απαιτούμενες χρηματοδοτήσεις.** Τώρα μαθαίνουμε ότι σχεδιάζεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας το πρόγραμμα «Απόλλων» με το οποίο θα χρηματοδοτηθούν δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας μέσω συμμετοχής των Δ.Ε.Υ.Α. σε Περιφερειακές Ενεργειακές Κοινότητες. Και θα ήθελα στο σημείο αυτό να ευχαριστήσω δημόσια την ΡΑΑΕΥ που προώθησε πρότασή μας για κατά προτεραιότητα πρόσβαση των ΔΕΥΑ (και άλλων κοινωφελών νομικών προσώπων) στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας λόγω του κοινωφελούς τους χαρακτήρα.

Όσον αφορά στα υπόλοιπα ζητήματα που επικαλείται το Υπουργείο για να βασίσει την μεταρρύθμιση των Δ.Ε.Υ.Α. όπως η χαμηλή εισπραξιμότητα, οι υποχρεώσεις των ΔΕΥΑ κ.α., από τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας προκύπτει ότι η εισπραξιμότητα των Δ.Ε.Υ.Α. κινείται στο επίπεδο **του 68%** περίπου, ενώ η εισπραξιμότητα ως προς τα βεβαιωθέντα έσοδα υπερβαίνει **το 90%**. Αλλά, από την άλλη το Δημόσιο χρωστά στις Δ.Ε.Υ.Α. πάνω από **100 εκ. ευρώ**. Το ποσοστό της εισπραξιμότητας είναι ικανοποιητικό και καταβάλλονται συστηματικές προσπάθειες για να αυξηθεί. **Δεν βοηθά βέβαια σ' αυτό και η ΑΑΔΕ που παρά τις παρεμβάσεις μας αρνείται αναθέσει στις κατά τόπους Δ.Ο.Υ. την είσπραξη των ληξιπρόθεσμων χρεών των καταναλωτών.**

Όπως και να έχει, θεωρούμε ότι έγινε μια επιτυχής ακτινογράφιση των Δ.Ε.Υ.Α. από την μελέτη της DG Regio που αφορά σε τριάντα πέντε (35) ΔΕΥΑ και η οποία αποτελεί ένα απολύτως αξιόπιστο εργαλείο για βιώσιμες λύσεις για τις ΔΕΥΑ.

Αξίζει να γίνει αναφορά στο συμπέρασμα της μελέτης που τονίζει ότι: **«φαίνεται ότι παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν (οι Δ.Ε.Υ.Α.) έχουν την προθυμία και θα μπορούσαν υπό την προϋπόθεση επίλυσης των αδυναμιών που έχουν**

αναγνωρισθεί να αντεπεξέλθουν με μεγαλύτερη επιτυχία στο έργο τους. Τέτοιες αδυναμίες περιλαμβάνουν τον συστηματικό και οργανωμένο τρόπο λειτουργίας τους, την επαρκή στελέχωσή τους και την υπεύθυνη και αυτόνομη λειτουργία τους ως δημόσιες επιχειρήσεις με ανεξάρτητο όμως χαρακτήρα κατά την λήψη καίριων αποφάσεων». Δεν αναφέρεται η μελέτη ούτε προτείνει συγχωνεύσεις.

Δεν θα πρέπει όμως να ξεχνάμε και ότι τα περισσότερα από τα προβλήματα των Δ.Ε.Υ.Α. έχουν ως βασική γενεσιουργό τους αιτία την αλλαγή της Αρχιτεκτονικής της Τ.Α. με το **Πρόγραμμα «Καλλικράτης»**. Με τον «Καλλικράτη» οι Δ.Ε.Υ.Α. υποχρεώθηκαν να παραλάβουν μια αχαρτογράφητη ενδοχώρα χωρίς τις απαραίτητες προϋποθέσεις για βιώσιμη διαχείριση όπως προσωπικό, πόρους και εξοπλισμό. Στην συνέχεια αφυδατώθηκαν και πλαγιοκοπήθηκαν από τις μνημονιακές διατάξεις με συνέπεια να είναι σήμερα υποστελεχωμένες και λειτουργικά σ'έναν βαθμό προβληματικές. **Σύμφωνα με την μελέτη σήμερα στις 35 ΔΕΥΑ καλύπτεται κατά μέσο όρο το 55% των θέσεων εργασίας που προβλέπουν τα οργανογράμματά τους.** Παραταύτα στέκονται όρθιες, λειτουργούν έστω και με εμβολωματικές λύσεις όπως συμβάσεις ορισμένου χρόνου, προγράμματα ΔΥΠΑ κ.λ.π. , συνεχίζουν και εκτελούν έργα και προστατεύουν τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον όπως το έκαναν 45 περίπου χρόνια τώρα.

Ας δούμε όμως την ουσία της επιχειρούμενης μεταρρύθμισης επιχειρηματολογώντας για τη διαφωνία μας.

Η σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση έχει στο σκεπτικό της τόσο την επίτευξη οικονομίας κλίμακας όσο και τη βελτίωση της λειτουργίας των Δ.Ε.Υ.Α. με πρότυπο το μοντέλο των ΦΟΔΣΑ. Πώς όμως με το πρόσχημα της επίτευξης οικονομιών κλίμακας παραβλέπεται το ότι η ύδρευση ως τοπική υπόθεση συνταγματικά ανήκει στην αρμοδιότητα των Δήμων; Πώς δεν λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι οι ΔΕΥΑ διαφέρουν μεταξύ τους σε λειτουργικό, οικονομικό και τεχνολογικό επίπεδο και άρα πόσο επιτυχής θα είναι μια συγχώνευση ανομοιογενών φορέων; Και αν λάβουμε υπόψη μας ότι στις συγχωνεύσεις θα συμμετέχουν και οι Δήμοι που δεν διαθέτουν Δ.Ε.Υ.Α., αλλά υπηρεσίες ύδρευσης, αντιλαμβανόμαστε το ανέφικτο του εγχειρήματος. Αλλά, ακόμα και όσον αφορά στο προσωπικό και τους ανθρώπινους πόρους, οι ΔΕΥΑ, αλλά και οι Δήμοι, έχουν σοβαρότατες ελλείψεις σε προσωπικό. Πώς θα λειτουργήσει το όλο εγχείρημα χωρίς προσωπικό;

Όσον αφορά στο κριτήριο της επίτευξης οικονομίας κλίμακος θα πρέπει να σημειώσουμε ότι γενικά μεν οι συγχωνεύσεις δημιουργούν οικονομίες κλίμακος, **αλλά το αντικείμενο της ύδρευσης και αποχέτευσης έχει πολλές και ποικίλες ιδιαιτερότητες που απαιτούν ένα optimum μέγεθος του φορέα διαχείρισης που προσδιορίζεται από τα κύρια και βασικά χαρακτηριστικά των εξυπηρετούμενων αναγκών και του περιεχομένου της διαχείρισης.**

Ανατρέχοντας στην ευρωπαϊκή πρακτική του τομέα υδάτων διαπιστώνουμε ότι οι ευρωπαϊκές χώρες εφαρμόζουν το κριτήριο του optimum μεγέθους, αφού στη Δανία λειτουργούν περισσότερες από 120 εταιρείες ύδρευσης, στην Νορβηγία περίπου 320 δημοτικού χαρακτήρα και στην Πορτογαλία 75. Αναφερόμαστε σε προηγμένες τεχνολογικά και οικονομικά χώρες που θεωρούν ότι το νερό είναι ένας στρατηγικός πόρος και γι' αυτό η διαχείρισή του πρέπει να γίνεται με ορθολογικό τρόπο και σε όφελος της κοινωνίας και του περιβάλλοντος.

Αλλά, ακόμα και στην Ολλανδία που είναι η μοναδική χώρα της Ε.Ε. που η ύδρευση παρέχεται από 10 περιφερειακές εταιρείες για να ολοκληρωθούν οι συγχωνεύσεις χρειάστηκαν 18 ολόκληρα χρόνια. Ωστόσο, και μέσα από την επισκόπηση των συστημάτων υδατικής διακυβέρνησης που έχει κάνει η EUREAU, η ευρωπαϊκή ένωση των Επιχειρήσεων Ύδρευσης-Αποχέτευσης στην οποία συμμετέχει η ΕΔΕΥΑ, διαπιστώσαμε ότι η Ολλανδία είναι η μόνη χώρα που έχει περιφερειακούς φορείς ύδρευσης. Αλλά, η Ελλάδα δεν είναι Ολλανδία, έχει πολύ διαφορετικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά από την Ολλανδία που είναι μια επίπεδη χώρα, με έκταση όση περίπου η Πελοπόννησος. Είναι όμως και μια πολύ οργανωμένη χώρα με οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη που δεν μπορεί να συγκριθεί με αυτή της χώρας μας. Η διαχείριση του αστικού νερού στη χώρα μας για να είναι βιώσιμη και αποτελεσματική δεν μπορεί να αξιοποιεί ένα μοντέλο ανάλογο της Ολλανδίας.

Το αντικείμενο της ύδρευσης και αποχέτευσης απαιτεί και περιλαμβάνει μια καθημερινή διαχείριση που αφορά **σε παρεμβάσεις δίπλα και κοντά στον πολίτη** και στα διάφορα ζητήματα που ανακύπτουν από τη διαχείριση του πόσιμου νερού, και **όχι απρόσωπους και συγκεντρωτικούς οργανισμούς** που αγνοούν τις τοπικές συνθήκες και δεν μπορούν να δράσουν ευέλικτα και αποτελεσματικά και σύμφωνα με τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών. **Με λίγα λόγια η διαχείριση του αντικειμένου των ΔΕΥΑ μόνο σε τοπικό επίπεδο μπορεί να είναι αποδοτική και ωφέλιμη για τις τοπικές κοινωνίες. Οποιαδήποτε άλλη επιλογή μπορεί να δημιουργήσει ακόμα και προβλήματα πρόσβασης στο πόσιμο νερό ιδίως σε περιοχές της ενδοχώρας που μπορεί να μεταβληθούν σε «άγονες γραμμές».**

Η αρχή αυτή της εγγύτητας έχει ενσωματωθεί και σε ευρωπαϊκές Οδηγίες όπως είναι η Οδηγία 60/2000/ΕΕ για τη διαχείριση των υδατικών πόρων, αλλά η Οδηγία 98/2008/ΕΕ για τη διαχείριση των αποβλήτων που επιτάσσει την επεξεργασία των αποβλήτων κοντά στην περιοχή παραγωγής τους.

Αλλά και για να δούμε ένα παράδειγμα προς επίρρωση των επιχειρημάτων μας ας πάρουμε το παράδειγμα της πολύπαθης Θεσσαλίας. Πώς, αλήθεια, θα μπορέσει ο σχεδιαζόμενος νέος διευρυμένος φορέας να διαχειρισθεί μια περιοχή με 700 χιλ. κατοίκους και έκταση 14.000 ΚΜ2. Σκεφθείτε αν ο Daniel έπληττε μια Θεσσαλία με έναν διευρυμένο φορέα ύδρευσης-αποχέτευσης με έδρα την Λάρισα. Πόσο αποτελεσματική θα ήταν η διαχείριση των σοβαρότατων προβλημάτων που προέκυψαν και απαιτούσαν ταχύτατες παρεμβάσεις και ευέλικτη διαχείριση; Η διαχείριση αυτή θα απαιτούσε γνώση των επιμέρους περιοχών που επλήγησαν και γρήγορη πρόσβαση σ' αυτές. Και δεν αναφερόμαστε στον νέο Ενιαίο Φορέα Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας που θα ιδρυθεί στη Θεσσαλία για τον σχεδιασμό των απαραίτητων αντιπλημμυρικών έργων και τη διαχείριση του αγροτικού νερού.

Όσον αφορά δε στην επιχειρηματολογία των ΦΟΔΣΑ δεν αντιλαμβανόμαστε πώς μπορεί να επικαλείται το Υπουργείο Περιβάλλοντος τη δομή των ΦΟΔΣΑ για να στηρίξει τον σχεδιασμό του, αφού **οι ΦΟΔΣΑ λειτουργούν για να διαχειρίζονται ζητήματα περιφερειακής κλίμακας**, ενώ τα τοπικά ζητήματα τα διαχειρίζονται οι Δήμοι. Επίσης, **οι ΦΟΔΣΑ διαθέτουν περιορισμένες εγκαταστάσεις** σε αντίθεση με τις Δ.Ε.Υ.Α. που διαθέτουν λόγω του αντικειμένου τους πλήθος εγκαταστάσεων, πολλά χιλιόμετρα δικτύων, αντλιοστάσια, γεωτρήσεις, βιολογικούς καθαρισμούς, αφαλατώσεις κ.α. Θα μπορούσε ίσως να γίνει αναλογική εφαρμογή του μοντέλου των ΦΟΔΣΑ και στην ύδρευση αν οι ΔΕΥΑ διατηρώντας την σημερινή τους νομική μορφή και λειτουργία συνεχίσουν να διαχειρίζονται την ύδρευση και αποχέτευση στο επίπεδο των Δήμων, και τα νέα διευρυμένα σχήματα ασχολούνται με μείζονα θέματα περιφερειακού χαρακτήρα όπως για παράδειγμα ένα περιφερειακό εργαστήριο ελέγχου του πόσιμου νερού. Η Ε.Δ.Ε.Υ.Α. έχει κάνει στο παρελθόν ανάλογες προτάσεις όπως για παράδειγμα στο Επιχειρησιακό Σχέδιο για το πόσιμο νερό.

Όσον αφορά **στην τιμολόγηση του νερού** για την οποία έχουν διατυπωθεί αιτιάσεις από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, το τιμολόγιο των παρόχων ύδατος στο εξής θα ελέγχεται από την ΡΑΑΕΥ και θα πρέπει να είναι σύμφωνο με την νέα ΚΥΑ για την τιμολόγηση-κοστολόγηση των υπηρεσιών ύδατος που ωστόσο δεν

είναι ακόμα έτοιμη κι αναρωτιόμαστε τους λόγους. Ίσως, το Υπουργείο θέλει να είναι περισσότερο προσεκτικό για να μην έχουμε νέα ακύρωση από το ΣτΕ.

Αλλά, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε και το ότι οι ΔΕΥΑ ως κοινωφελείς επιχειρήσεις έχουν θεσπίσει κοινωνικά τιμολόγια για τις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες. Και η πολιτική αυτή συνδέεται με τον δημόσιο χαρακτήρα του νερού που οι ΔΕΥΑ υπηρετούν ώστε κανένας πολίτης να μην μείνει χωρίς πρόσβαση στο νερό, να μην μείνει πίσω. Οι ΔΕΥΑ, όμως, υπηρετώντας τις τοπικές κοινωνίες μπορούν να αντιληφθούν και να συνεκτιμήσουν τις ανάγκες τους κάτι που πολύ πιο δύσκολα θα κάνει ένας απρόσωπος φορέας.

Δεν θα είναι όμως μόνο αυτά τα προβλήματα που θα επιφέρουν οι διευρυμένοι φορείς. Ταυτόχρονα, **θα πληγούν και οι τοπικές οικονομίες, αφού οι μικρές τοπικές επιχειρήσεις που συνεργάζονται με τις ΔΕΥΑ θα χάσουν σημαντικό μερίδιο της συνεργασίας τους και άρα θα πληγεί και η τοπική απασχόληση και οικονομία. Επιθυμεί το Υπουργείο Περιβάλλοντος να διακινδυνεύσει μια τέτοια αρνητική εξέλιξη εν ονόματι μιας μεταρρύθμισης σε περιφερειακό επίπεδο; Η περιφερειακή ανάπτυξη δεν ενδιαφέρει το Υπουργείο ακόμα και αν το χαρτοφυλάκιο ανήκει σε άλλο Υπουργείο;**

Τι θα γίνει όμως με τα έργα και τις δράσεις των Δ.Ε.Υ.Α. που είναι σε εξέλιξη; **Ηδη ανέφερα ότι σε εξέλιξη είναι έργα 2 δις και άλλα 4 δις περίπου προγραμματίζονται για την επόμενη προγραμματική περίοδο. Δεν θα αναστατώσει η μεταρρύθμιση την πορεία των έργων; Και πώς θα διασφαλισθεί η τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων που στο Ταμείο Ανάκαμψης είναι τόσο αυστηρά; Πώς διακυβεύονται επενδύσεις που εκσυγχρονίζουν έναν τομέα τόσο κρίσιμο περιβαλλοντικά, κοινωνικά και αναπτυξιακά; Δεν θα προκύψει θέμα απορρόφησης πόρων;**

Κυρίες και κύριοι,

Φαίνεται ότι η νομοθετική πρωτοβουλία του ΥΠΕΝ κατά την άποψή μας περισσότερα προβλήματα θα δημιουργήσει παρά θα λύσει. Όμως, θα έχει ήδη κάνει μεγάλη και ανεπίστρεπτη ζημιά στις τοπικές κοινωνίες.

Ποιες είναι όμως οι προτάσεις της ΕΔΕΥΑ;

Ηδη έχουμε αναφερθεί στην μελέτη της DG Regio για 35 Δ.Ε.Υ.Α. Οι 35 ΔΕΥΑ είναι ένα καλό δείγμα και αντιπροσωπευτικό δείγμα. Υπάρχει επίσης και εμπειρογνωμοσύνη των Jaspers, εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων για 12 Δ.Ε.Υ.Α. Όλα αυτά τα εργαλεία μπορούν να αξιοποιηθούν.

Η μελέτη δεν καταγράφει μόνο τα προβλήματα των Δ.Ε.Υ.Α. Προσεγγίζει και βιώσιμες λύσεις. Μπορεί να αποτελέσει έναν πολύ χρήσιμο οδηγό για το μέλλον και τις προοπτικές των Δ.Ε.Υ.Α. Γι'αυτό εξάλλου έγινε. Για να ενισχυθεί η διαχειριστική και διοικητική ικανότητά τους. Η μελέτη αυτή δεν αναφέρεται πουθενά σε αναγκαστικές συνενώσεις ως λύση των προβλημάτων. Θέτει κάποια προβλήματα όπως για παράδειγμα η πολιτική εξάρτηση των Δ.Ε.Υ.Α. Ωστόσο, σήμερα με τη θεσμοθέτηση της ΡΑΑΕΥ η εξάρτηση αυτή περιορίζεται σημαντικά. Για παράδειγμα, η τιμολογιακή πολιτική των Δ.Ε.Υ.Α. πλέον θα ελέγχεται από την ΡΑΑΕΥ κι έτσι δεν θα μπορούν τα διοικητικά και τα δημοτικά συμβούλια να επιβάλουν επιλογές που θα συνεκτιμούν και συνυπολογίζουν το πολιτικό κόστος, χωρίς να διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Και είναι πράγματι απορίας άξιο γιατί η μελέτη έχει μπει στο συρτάρι, δεν έχει καν παρουσιασθεί, έχει στην ουσία απαξιωθεί.

Αλλά υπάρχουν και άλλοι τρόποι για την ενίσχυση και ενδυνάμωση των Δ.Ε.Υ.Α. όπως για παράδειγμα **οι διαδημοτικές συνεργασίες**. Ήδη εφαρμόζονται σε Δ.Ε.Υ.Α. και θα μπορούσε να διευρυνθεί η εφαρμογή τους με κάποια κίνητρα όπως η ενίσχυση των συνεργαζόμενων Δ.Ε.Υ.Α. με επιστημονικό προσωπικό. Οι διαδημοτικές συνεργασίες θα στηρίξουν τις αδύναμες Δ.Ε.Υ.Α. Υπάρχουν ήδη Δ.Ε.Υ.Α. που εφαρμόζουν τον θεσμό της διαδημοτικής συνεργασίας με επιτυχία όπως οι ΔΕΥΑ Λάρισας και Κιλελέρ. Θα μπορούσαμε ακόμα να δούμε και την **ίδρυση διαδημοτικών επιχειρήσεων εθελοντικά**, βελτιώνοντας το ισχύον θεσμικό πλαίσιο ώστε να διασφαλισθεί η ευέλικτη λειτουργία τους. Γιατί υπάρχουν Δ.Ε.Υ.Α. που θα μπορούσαν να συνενωθούν με κριτήρια όμως που θα διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα.

Η Ε.Δ.Ε.Υ.Α. έχει καταγράψει και τους τομείς στους οποίους θα μπορούσε να δοθεί έμφαση και να ενισχυθούν οι ΔΕΥΑ. Έχει καταγράψει τις αναγκαίες παρεμβάσεις που πρέπει να κάνουν οι ΔΕΥΑ για να έχουν προοπτική και βιωσιμότητα όπως **η διαχείριση του μη ανταποδοτικού νερού, η αύξηση της εισπραξιμότητάς τους, η ανάκτηση του κόστους τους, η ενεργειακή τους αυτάρκεια, ο ψηφιακός τους μετασχηματισμός**. Ενδιαφέρεται, όμως, η Πολιτεία να εξυγιάνει και να ενισχύσει τις Δ.Ε.Υ.Α. ή θεωρεί ότι το μοντέλο της διαχείρισης

του πόσιμου νερού από τις Δημοτικές Επιχειρήσεις έχει αποτύχει και άρα πρέπει να αντικατασταθεί με ένα αμφίβολης αποτελεσματικότητας μοντέλο που δεν διασφαλίζει ούτε την οικονομία, ούτε την ποιότητα των υπηρεσιών ούτε την ασφάλεια του στρατηγικού πόρου που είναι το νερό. Επίσης, έχουμε συνεργασθεί και με την ΕΕΤΑΑ ώστε στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας από το νέο ΕΣΠΑ να ενισχυθούν οι ΔΕΥΑ σε διάφορους τομείς όπως για παράδειγμα η κατάρτιση του προσωπικού τους.

Αναφέρθηκα μέχρι τώρα αναλυτικά στην σχεδιαζόμενη από το Υπουργείο Περιβάλλοντος αλλαγή της δομής των Δ.Ε.Υ.Α. Οφείλω, όμως, ως Πρόεδρος της Ε.Δ.Ε.Υ.Α. να κάνω αναφορά και στην Ε.Δ.Ε.Υ.Α. Γιατί ανησυχώ ότι η επιχειρούμενη μεταρρύθμιση θα έχει επιπτώσεις και στην Ε.Δ.Ε.Υ.Α. Στην Ε.Δ.Ε.Υ.Α. που λειτουργεί 35 χρόνια τώρα ως ένα συνεκτικό και αποτελεσματικό δίκτυο ανθρώπων, πολιτικών και επιχειρήσεων που συντονίζει τις Δ.Ε.Υ.Α. και τις εκπροσωπεί στην Πολιτεία. Την Ε.Δ.Ε.Υ.Α. που διαθέτει ένα καινοτόμο Πληροφοριακό Σύστημα για την ποιότητα του πόσιμου νερού το οποίο ανέπτυξε με ίδιους πόρους, ένα Σύστημα που θα έπρεπε να έχει αναπτύξει η Πολιτεία για να μπορεί κάθε πολίτης να έχει ασφαλή πληροφόρηση για το νερό βρύσης που πίνει. Την Ε.Δ.Ε.Υ.Α. που συμμετείχε δημιουργικά με προτάσεις στη διαμόρφωση του Επιχειρησιακού Σχεδίου για το πόσιμο νερό και στο Πρόγραμμα «Συνδέομαι στην Αποχέτευση» για το οποίο μάλιστα πήρε και τα εύσημα για την συμβολή της από την Επιτελική Δομή του ΕΣΠΑ που το αναπτύσσει. Την Ε.Δ.Ε.Υ.Α. που αγωνίσθηκε και συνέβαλε με τις προτάσεις της στην αναθεώρηση του ν. 1069/80 το 2017, στη διαμόρφωση του Προγράμματος «Φιλόδημος» και εκπροσωπεί τον τομέα υδάτων της χώρας μας με επιτυχία στην EUREAU.

Κυρίες και Κύριοι,

Η νομοθετική πρωτοβουλία που προωθείται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος **πάσχει τόσο νομικά όσο και λειτουργικά** σύμφωνα με όσα παραπάνω αναφέρθηκαν. **Ακόμα και αν ψηφισθεί δεν θα μπορέσει να εφαρμοσθεί, ενώ είναι πολύ πιθανό να προσβληθεί και δικαστικά και να καταπέσει. Αντιλαμβανόμαστε όλες τις συνέπειες.**

Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να εγκαταλειφθούν οι ιδεοληψίες, να επικρατήσει η λογική και να αποσυρθεί άμεσα. Η Ε.Δ.Ε.Υ.Α. προτείνει να ξεκινήσει άμεσα επικοινωνητικός διάλογος ανάμεσα στα συναρμόδια Υπουργεία και την Ένωση με την ουσιαστική συμμετοχή και της ΚΕΔΕ από την οποία ζητάμε άμεση στήριξη, με στόχο να διαμορφωθεί μία συγκροτημένη πρόταση για την ύπαρξη και την

λειτουργία των Δ.Ε.Υ.Α. που θα λαμβάνει υπόψη την αρχές της εγγύτητας και της επικουρικότητας με στόχο την εξυγίανση και την ενδυνάμωση των Δ.Ε.Υ.Α. προς όφελος των τοπικών κοινωνιών που πρέπει να έχουν πρόσβαση σε καθαρό, υγιεινό νερό και φθηνό νερό.

Κλείνοντας, θα ήθελα να τονίσω τα εξής: Οι Δ.Ε.Υ.Α. είναι ένα δυναμικό κομμάτι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ίσως το πιο δυναμικό και αναπτυξιακό. Παρά τα διαχρονικά προβλήματά τους για τα οποία δεν έχουν τη βασική ευθύνη, το σπουδαίο έργο τους έχει συμβάλει στην τοπική ανάπτυξη και την προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος. Υπερασπιζόμενοι τις Δ.Ε.Υ.Α. και το έργο τους, υπερασπιζόμαστε την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Και ιδίως, υπερασπιζόμαστε τις τοπικές κοινωνίες που οι Δ.Ε.Υ.Α. υπηρετούν 45 χρόνια τώρα.